

Радован Зоговић

ИНСТРУКЦИЈА ИНСТРУКТОРУ

Је ли већ јесен, је ли неминовно, како јесте,
да се повене, овешта, умулија и угасне;
да се зајесени, — онда зајесени као кестен,
као руј зајесени, као јасика или јасен!

Кô кестен на коси, кô
јасен у јелику, кô
јасика

што тек излази из горе на пропланак, и још друга
већ сишла на пропланак, жућкасто изаткан и насликан
над Босном водом што брза и веруга.

Кô та јасика — кад шуму пороси, појоди жута маћа,
она се окером окупа и, смјерна, штедрошћу нештедише,
пропланак онаранци — накупљено сунце враћа,
и пропланак расте — да је свијетлог мјеста више!

Она, од које се пропланак разастре у премеку
рогожу, гдје дјеца легну док је још плетиље не доврше.
Она буди! Од ње у водама, вољеним јер упркос свему
теку,
у рибљим водама, буду, доплићући се, златне врше.

Од ње у сваки, сјечимице летећи прозор, сваког влака
по осмијех буде, по изненађење, по њен дукат. . .
И руј постани! Рујем — да не заборавимо ни рата ни
устанка —
гривасто пламса, крвари свака закоса или чука.

Кô бреза зајесени — разбукти и разискри у себи бакљу
брезе!

Зајесени, кô она два јасена козарска — она браћа.
Јер гори, и грије, и свијетли, нестајући, чак и тресет.
О враћај позајмљено сунце! Само враћај!

ЂУРАЂ ЦРНОЈЕВИЋ САМ СОБОМ

Ту смо. »Наш син. Наш зет и племић. Штитоноша
  светог Марка«.
И те алке на зиду, подмукле и мокре. Гнусна здјела.
Сав камен Млетака у један терет назидан; смрач из
  јарка.
Везан, погрђен, ја жмурим: Торезела!

Они клицаху: у борбу! Они нас прогласише својом
  браном!
Признаше: вјеран. И сад сам ја и њима крив за ту
  вјеру!
Помоћи саборцу, из живота, из домовине изгнаном? —
Чеса! Они сад од мене, пред султаном, руке перу!

Они, одједанпут, натрбушени, с царем узеше да се љубе
и откуд помоћ за оне који у мржњи на цара не патишу?
Гоњење — то је сад прилог сарадњи, искренности,
  Мирољубље.
А какав је тек прилог кључ мог катанца у чоји за
  падишу?!

Побјећи саборцу, од тамнице, од цара-тамничара, већ
довребан,
и дочекати да те саборац, да цару угоди, — погрди и
затоци!
И повод? — Рекао да лав млетачки маше пред Портом
метром репа.
Грдио чиновништво. Сињорину саму. — Какав злочин!

Ћутати! И дужд-поочим псиче: кнеже Ђурђе, кнеже
Ђурђе,
не тражи зла! А ја га не тражим. Он ће то — ја сам у
њега »мио посин«.
Ћутати? И кад се увјериш да су заклетве за њега —
славоблуђе?
И кад ти, због њих, по Млецима жена проси?

И кад ти посљедњи цекин узму? И кад ти вјернога
отму вранца?
Кад очи виде — да не виде! Кад уши чуну — да не
чуну!
Кад мислиш, увиђаш — да све то, за све нас, буде
посао смислодавца? —
Не! Од рђе таквога ћутања зуби труну!

Не! У нас ни облак над Ловћеном није облак —
кулање из вулкана!
И све се право зове: ако и кнежев, Жабљак је ипак —
Жабљак!
Сав свијет није облажен натрбушним грљењем баила и
султана.
Нек глава покорна није, а сабља — нек је сабља!

И нек сам гдје сам. Ту гдје, с жилама ножним
спрженим у зле чварке,
тамнију и други — који су Млетке зидали, вајали
светог лава.
Који су, до Скадра и Кипра, за Венецију, укрштали
мачеве и катарке;
чији су ожиљци, позлијеђени овдје, датуми њени, њена
слава!

Ту, гдје ти, Изабета, толико исплака горких суза,
гдје зломислене, мокре алке које омче висе; трује здјела.
Сав камен Млетака — једна увреда; све гвожђе —
покови ових кљуса.
Заточеник из земље заточене! Ја стежем зубе: Торезела!

КАКО ДА ОДЕ БЕЗ РЈЕШЕЊА

Ко то униђе у собу не отворивши,
не затворивши врата? Ко је?
Ушла је, у сву собу одједном, смртна
тишина. Стале су све очи у соби.
Зна се ко је ушао, — помисли он
на тренут, на циглу четврт
удаха само грлом.

Зна се ко је ушао, — помисли он.
Но он се тим не бави. Он, иако гледа,
не види више никог. Не послушкује
тишину. . . Он баш сад, он пошто-пото,
штедећи на слуху, на виду, на даху,
мора ријешити друго. Судбоносије:
шта је чинити у Пољској?

Он се само тим бави. Јер како да оде
без рјешења? Он га сам собом мора
пронаћи. Он је и у самици тако,
собом и за себе, рјешавао отпор Шпаније.
И он брзо мисли. И мисао све дође, све дође
до једне црте — и ту се кида.
Али он хита. Јер како да оде без рјешења?

Он, док год дах, док дашак здвојен не јења,
а можда и тад, све опет почиње испочетка.
Он мора. Јер како да оде без рјешења?

Јер како, како да оде без рјешења?

КАЛИГУЛА, ГРАМАТИКА И ГРАМАТИЧАРИ

Лове језичке погрешке моје, лове ловци
језикословци, пјесници, мудраци од Атике!
А ипак мора да ћипи, да пљеска и да кличе.
Не ускличе ли, дограбиће га моји момци,
и држ се, дико: само је почетак ово бичем.
Укротиће те, уподобиће те кроткој овци. —
Ја Кајус Калигула изнад сам граматике!

А они — ти граматикољупци, те јадике
шушкају, жмиркају, праве знакове и гримасе.
Ја прстом, и већ не пале ни сестре ни свастике:
Већ га докопају ликтори моји, већ изгасе. —
Ја Кајус Калигула изнад сам граматике!

Шта марим Ја је ли боље мотике ил' матике.
Ја — вођ свијета; ја с боговима — »на побрате«.
Спремам Ја њима, граматичарима замлатике,
и мотике и матике, крампове и лопате. —
Ја Кајус Калигула изнад сам граматике!

Љубиће, мазиће они и ноге моје и патике.
Јер све што рекох за неког, против неког,
све ново у мисли, из праксе царства, из тактике —
све је то тачно тим самим што Ја рекох.
Ја Кајус Калигула изнад сам граматике.